

Y Gwir Anrhydeddus Ian Murray AS

Y Gweinidog Gwladol (Gweinidog y Diwydiannau Creadigol, y
Cyfryngau a'r Celfyddydau)

Yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon

4 Mawrth 2026

Annwyl Weinidog,

Yr Adolygiad o Siarter Frenhinol y BBC – ymgynghoriad Papur Gwyrdd

Byddwn yn ddiolchgar pe gallech ystyried y llythyr canlynol fel ymateb y Pwyllgor i'r ymgynghoriad Papur Gwyrdd ynghylch yr Adolygiad o Siarter Frenhinol y BBC.

Cyllid

Mae'r BBC ac S4C mor hanfodol ag y buont erioed yng Nghymru. Er gwaethaf y cynnydd mewn gwasanaethau fideo a sain digidol, mae bywyd yng Nghymru yn parhau i gael ei dangynrychioli yn y cyfryngau darlledu. Darlledu a ariennir yn gyhoeddus yw conglaen y ddarpariaeth am Gymru o hyd – o gynnwys newyddion am wleidyddiaeth ddatganoledig i adrodd straeon o Gymru mewn dramâu, rhaglenni dogfen a chomedi. Yn ystod cyfnod y Siarter nesaf, mae'n hanfodol bod y BBC ac S4C yn cael o leiaf y symiau o gyllid y maent yn eu cael ar hyn o bryd, wedi'u cynyddu yn unol â'r Mynegai Prisiau Defnyddwyr.

Mae angen gwarantu cyllid digonol ar gyfer S4C. Dylid sicrhau cynnydd ar y lefelau presennol, yn sgil toriadau hirdymor sylweddol i gyllid y darlledydd a chynnydd yn y costau sy'n gysylltiedig â gwasanaethu cynulleidfaoedd ar draws sawl plattform digidol.

Mae'r dystiolaeth a gawsom yn dangos bod y ffi drwydded yn fecanwaith ariannu y mae mwy a mwy o bobl yn ei herio. Y pwynt hanfodol yw'r ffaith bod y mecanwaith ariannu yn un cyffredinol (gydag esemptiadau i rai nad oes modd iddynt dalu). Mae darpariaeth gyffredinol yn ganolog i'r BBC ac S4C. Mae modelau hysbysebu a thanysgrifio yn creu cymhellion i ddarlledwyr sy'n anghydnaws â'r cysyniad o ddarpariaeth gyffredinol, fel ceisio sicrhau'r nifer uchaf posibl o wylwyr ar bob achlysur a bodloni dymuniadau tanysgrifwyr. Rydym felly yn argymhell y canlynol:

Argymhelliad 1: Yn ystod cyfnod y Siarter nesaf, dylai'r BBC ac S4C gael o leiaf y symiau o gyllid y maent yn eu cael ar hyn o bryd, wedi'u cynyddu yn unol â'r Mynegai Prisiau Defnyddwyr.

Argymhelliad 2: Mae angen gwarantu cyllid digonol ar gyfer S4C. Dylid sicrhau cynnydd ar y lefelau presennol, yn sgil toriadau hirdymor sylweddol i gyllid y darlledydd a chynnydd yn y costau sy'n gysylltiedig â gwasanaethu cynulleidfaoedd ar draws sawl platfform digidol.

Argymhelliad 3: Dylai'r BBC ac S4C gael eu hariannu drwy fecanwaith cyffredinol (gydag esemptiadau i'r rhai nad oes modd iddynt dalu).

Cylch gwaith y BBC

Fel yr amlinellir uchod, dylai cyffredinolrwydd barhau i fod yn gonglfaen o ran darpariaeth y BBC ac S4C. Mae mynd i'r afael â methiannau'r farchnad – gan gynnwys darpariaeth Gymraeg a chynnwys lleol am Gymru – yn hanfodol i'r BBC yng Nghymru ac S4C, ond felly hefyd mae'r sefyllfa o ran creu cynnwys poblogaidd sy'n dwyn cynulleidfaoedd ynghyd. Er enghraifft, rydym wedi cefnogi ymdrechion darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus i sicrhau bod gemau chwaraeon cenedlaethol, fel Pencampwriaeth Rygbi'r Chwe Gwlad, yn parhau i fod ar gael yn rhad ac am ddim.

Yng nghyd-destun newyddion a materion cyfoes, dylid ystyried cywirdeb yr un mor bwysig â didueddrwydd. Yn rhy aml, mae'r BBC yn parhau i ddarlledu fel pe bai'n gwasanaethu cynulleidfaoedd yn Lloegr yn unig: hynny yw, yn rhy aml rydym yn gweld y darlledydd yn egluro bod polisi penodol gan Lywodraeth y DU yn berthnasol yn Lloegr yn unig, ond nid yw'n dangos digon o chwilfrydedd o ran archwilio beth sy'n digwydd yng nghenedloedd eraill y DU. Nid yw adlewyrchu natur ddatganoledig y DU yn fater syml o ychwanegu "yn Lloegr" at fwletin newyddion yn unig. Yn hytrach, mae'n rhaid ailystyried sut mae newyddion gwleidyddol yn cael ei gyflwyno i adlewyrchu realaeth o ran y ffordd y mae'r DU yn cael ei llywodraethu. O ran gwasanaethu cynulleidfaoedd yng Nghymru a thu hwnt, mae angen i newyddion a materion cyfoes adlewyrchu natur ddatganoledig y DU yn well. Mae'r BBC wedi gwneud cynnydd yn hyn o beth, ac mae angen cyflymu'r broses honno yn ystod cyfnod y Siarter nesaf.

Mae'r modd y caiff bywyd yng Nghymru ei gynrychioli ar y BBC y parhau i fod yn ddiffygiol. Ar hyn o bryd, nodwn fod y swm y mae'r BBC yn ei wario ar gynnwys teledu ar gyfer cynulleidfaoedd lleol yn yr Alban ddwywaith yn fwy na'r hyn y mae'n ei wario ar gynnwys lleol yng Nghymru. Yn y Siarter nesaf, dylid blaenoriaethu'r angen i adlewyrchu cenedloedd y DU, o ran cynhyrchu adroddiadau cywir ar ddatganoli ac o ran creu cynnwys nad yw'n newyddion. Rydym felly yn argymhell y canlynol:

Argymhelliad 4: Dylai darpariaeth gyffredinol barhau i fod yn gonglfaen o ran darpariaeth y BBC ac S4C.

Argymhelliad 5: Yng nghyd-destun newyddion a materion cyfoes, dylid ystyried cywirdeb yr un mor bwysig â didueddrwydd. I'r perwyl hwn, dylai'r BBC barhau i wella'r modd y mae'n adrodd ar faterion polisi datganoledig.

Argymhelliad 6: Yn y Siarter nesaf, dylid blaenoriaethu'r angen i adlewyrchu cenhedloedd y DU, o ran cynhyrchu adroddiadau cywir ar ddatganoli ac o ran creu cynnwys nad yw'n newyddion.

Cefnogi'r diwydiannau creadigol

Mae gwariant rhwydwaith y BBC yng Nghymru wedi bod yn rhan ganolog o ddatblygu'r diwydiannau sgrin yng Nghaerdydd a thu hwnt. Disgrifiwyd S4C gan Geraint Evans, Prif Swyddog Gweithredol y sefydliad, fel "catalydd economaidd i Gymru", sy'n cefnogi'r sector cynhyrchu ledled y genedl. Mae'r ddau ddarlledydd wedi creu cyflogaeth i weithlu medrus, sydd wedi denu mwy o weithgarwch i'r sector cynhyrchu.

Yn ystod cyfnod y Siarter nesaf, dylid cynnal rôl y BBC fel catalydd economaidd yng Nghymru. O ran gwariant ac oriau rhwydwaith yng ngwledydd y DU, dylid cynnal y cwotâu presennol, sy'n seiliedig ar gyfran y boblogaeth.

Mae rôl werthfawr S4C o ran ysgogi gweithgarwch economaidd ledled Cymru yn tanlinellu pwysigrwydd darparu cyllid digonol i'r darlledydd. Rydym felly yn argymhell y canlynol:

Argymhelliad 7: Yn ystod cyfnod y Siarter nesaf, dylid cynnal rôl y BBC fel catalydd economaidd yng Nghymru. O ran gwariant ac oriau rhwydwaith yng ngwledydd y DU, dylid cynnal y cwotâu presennol, sy'n seiliedig ar gyfran y boblogaeth.

Argymhelliad 8: Dylid cydnabod y cyfraniad gwerthfawr y mae S4C yn ei wneud i ysgogi gweithgarwch economaidd ledled Cymru, a dylid darparu digon o gyllid i'r darlledydd barhau i wneud hyn.

Strwythurau sefydliadol ac ymgysylltu â Chymru

Yn rhy aml, mae'r BBC wedi bod yn destun dylanwad gwleidyddol gan Lywodraeth y DU. Fel arall, mae penderfyniadau pwysig ynghylch ei gyllid a'i gylch gwaith wedi cael eu gwneud yn groes i ddymuniadau llywodraethau datganoledig ledled y DU.

Dywedodd Justin Lewis, athro ym maes cyfathrebu a'r diwydiannau creadigol yn Ysgol Newyddiaduraeth, y Cyfryngau a Diwylliant yng Nghaerdydd:

"What we will really need to see, and this is absolutely crucial, is a set of structures created that puts the decision making about both funding and governance of the BBC at much more of an arm's length from the Westminster Government than it currently is. Other countries across Europe do that. I think we should learn from those and follow suit, because it seems to me ridiculous that every 10 years, the BBC's existential existence is up for grabs."

Mewn adroddiad a gyhoeddwyd yn 2021, sef Edrych ar ddatganoli darlledu, galwodd y Pwyllgor a wnaeth ein rhagflaenu am "weld comisiwn ariannu annibynnol yn cael ei sefydlu â chynrychiolaeth benodol o Gymru". Rydym yn cefnogi'r argymhelliad hwn. Credwn y byddai'n helpu i warchod y BBC rhag ymyrraeth wleidyddol, ac y byddai'n adlewyrchu natur ddatganoledig y DU yn well.

Rydym yn siomedig nad oeddech chi nac un o'ch cydweithwyr yn gallu dod i un o gyfarfodydd y Pwyllgor i drafod y materion hyn. Er ein bod yn cydnabod bod darlledu yn bŵer a gedwir yn ôl ar hyn o bryd, mae ganddo oblygiadau sylweddol i feysydd datganoledig a bywyd dinesig yng Nghymru. Mae'n briodol bod Llywodraeth y DU yn trafod y materion hyn gyda Senedd genedlaethol Cymru. Mae'n hanfodol bod y broses o ymgysylltu â'r Senedd yn gwella wrth i'r broses o adnewyddu'r Siarter ddatblygu. Rydym felly yn argymhell y canlynol:

Argymhelliad 9: Dylai Llywodraeth y DU sefydlu comisiwn annibynnol i benderfynu ar gyllid a chylchoedd gwaith y BBC ac S4C, gyda chynrychiolaeth benodol o Gymru. Dylai'r penderfyniadau a wneir gan gorff o'r fath fod yn destun cydsyniad gan gynrychiolwyr o holl wledydd y DU. Dylai'r aelodau o Gymru ar y comisiwn gael eu penodi gan Lywodraeth Cymru, a dylent fod yn destun gwrandawriad cyn penodi gerbron un o bwyllgorau priodol y Senedd.

Argymhelliad 10: Dylai un o Weinidogion Llywodraeth y DU ddod i un o gyfarfodydd y Pwyllgor yn y Senedd nesaf i drafod yr Adolygiad o Siarter Frenhinol y BBC.

Yn gywir,

Delyth Jewell AS

Cadeirydd

Pwyllgor Diwylliant, Cyfathrebu, y Gymraeg, Chwaraeon a Chysylltiadau Rhyngwladol

Croesewir gohebiaeth yn Gymraeg neu yn Saesneg.

We welcome correspondence in Welsh or English.